

SOSYOLOJİ VE NEDENSELLİK

A. Comte'un bilim sınıflamasında en üste yerleştirdiği sosyoloji, yaklaşık son 30 yıl içinde yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. Kökenini Alman düşünce geleneğindeki Yeni Kantçı filozoflarda, özellikle W. Dilthey'de bulan bu eleştiri demeti, belli bir tür fenomenoloji ve belli bir tür yapısalcılık yorumuyla kurduğu ilginç kombinasyonlardan da beslenmiş, giderek sosyoloji içinden edindiği bazı taraflarla etkili bir akım haline dönüşmüştür. Toplumsal (societal) ve sosyal (social) olan her şeyi bir metin düzlemine indirgeme noktasına ulaşan ve interpretatif başlığı altında toplayacağımız bu yaklaşım ve varyasyonlarının temsilcileri, sosyolojiyi konu, yaklaşım ve metot itibarıyla yeniden kurmak, bir bilim dalı olmaktan çıkartıp daha yüce bir etkinlik olan sanat katına yükseltmek gibi son derece soylu bir uğraşının içine girmişlerdir. Yerleşik sosyoloji çevreleri içinde ise önceleri söz konusu interpretatif yaklaşım ve varyasyonlarına, sosyolojiye yeni ufuklar açacakları umuduyla, hoşgörülü bir tutum sergilenirken, günümüzde daha eleştirel bir tavır alınmakta, sosyologlar sade birer bilim adamı/kadını olmayı sanatçı olma katına yükseltilmeye yeğlediklerini ihsas ettirmektedirler. Sosyoloji içinde sayıları giderek artan metasosyolojik ve metateorik çalışmalar sosyolojinin bir bilim dalı olduğu postulasından hareketle gerçekleştirilmektedir.

Interpretatif yaklaşım ve varyasyonlarının temsilcileri genellikle sosyoloji eleştirilerine pozitivist epistemolojinin eleştirisiyle başlamakta, daha sonra bu epistemolojinin kabulleri doğrultusunda işgören yerleşik sosyolojiyi de dolayısıyla eleştiri konusu haline getirmektedirler.

Sosyoloji-pozitivist epistemoloji ilişkisi bağlamında sosyolojiye yöneltilen diğer bir eleştiri ise bazı pozitivistlerin kendileri tarafından ileri sürülmektedir. Bunlar pozitivismi son derece katı bir biçimde yorumladıktan sonra, sosyolojinin pozitivist epistemolojinin kabullerine uymadığını ileri sürmekte, toplumun ve/veya sosyal olanın, sosyolojinin bilimlerin metodolojik birliği ilkesi uyarınca kullandığı bilimsel yöntem aracılığıyla oluşturulamayacağını ifade etmektedirler.